

Datum: 19.07. 2024.

Broj: 02-06-1084

Analiza TI BiH: Reformski zakoni usvojeni kroz EU integracije nisu dali rezultate, u nekim oblastima vidljivi negativni efekti

Sarajevo, 22. juli 2024. godine: Nisu zabilježeni pozitivni pomaci nakon usvajanja četiri reformska zakona značajna za evropski put Bosne i Hercegovine. Neke odredbe se ne provode, dok neke već daju negativne efekte, na koje je civilno društvo upozoravalo prije usvajanja zakona. [Analiza Transparency Internationala u BiH \(TI BiH\)](#) je pokazala da novim Zakonom o slobodi pristupa informacijama na nivou BiH nije ubrzano objavljivanje podataka od javnog interesa. Prema iskustvu TI BiH koji godišnje šalje stotine zahtjeva, na objavljivanje nekih ključnih informacijama se čeka duže nego za vrijeme primjere starog zakona. Žalbeno vijeće pri Vijeću ministara neke žalbe nije riješilo već duže od šest mjeseci, iako je zakonski rok 30 dana. Pored toga, duga lista izuzetaka omogućava vlastima da sakriju brojne informacije od javnog interesa i tako onemogućuje medije i civilno društvo da kontrolišu rad institucija i otkrivaju nepravilnosti.

Izmjenama Zakona o VSTV-u u praksi nije unaprijeđen integritet nosilaca pravosudnih funkcija, a Odjel za provjeru imovinskih kartona sudija i tužilaca još nije osnovan. Također, nisu uvažene sve preporuke EU i Venecijanske komisije, a neprovođenje novih odredbi je dovelo u pitanje samo funkcionisanje krovne institucije bh. pravosuđa. VSTV je neposredno prije početka primjene zakona imenovao niz nosilaca pravosudnih funkcija, a nova imenovanja vrše se bez provjere izvještaja o imovini i interesima. Zbog političkih opstrukcija u vezi usvajanja budžeta, Odjel će provjere imovinskih kartona vršiti retroaktivno tek od februara 2025. godine. Osim ovih hitnih izmjena čiji je cilj trebao biti jačanje integriteta pravosuđa, BiH mora usvojiti i novi zakon o VSTV-u. Nedavno izrađeni prednacrt ne ispunjava potrebne standarde [na šta je TI BiH već upozoravao i što je potvrđeno mišljenjem Venecijanske komisije.](#)

Novi zakon o [Sprečavanju sukoba interesa donio je značajna poboljšanja](#), ali je njegova primjena odgođena za 6 mjeseci, odnosno do septembra ove godine. Konkurs za imenovanje članova nove nezavisne Komisije koja će odlučivati o sukobu interesa raspisan je tek krajem maja i malo je vjerovatno da će biti okončan na vrijeme. Komisija će imati kratak rok da usvoji veliki broj podzakonskih akata, što bi dosadašnjom dinamikom rada moglo dodatno odgoditi primjenu zakona. Važno je napomenuti da je fokus reformi stavljen samo na državni nivo, dok se u Federaciji BiH i dalje ne primjenjuje zakon koji reguliše ovo pitanje, a Republika Srpska je prošle godine [usvojila štetne izmjene i praktično ozakonila sukob interesa](#). Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti još uvijek ne ispunjava sve međunarodne standarde i preporuke. TI BiH apeluje na Ministarstvo sigurnosti BiH da ubrza rad kako bi se ispunio rok za usvajanje podzakonskih akata do kraja avgusta 2024. godine, bez čega nije moguća primjena zakona.

Iako su usvajanje i implementacija ovih zakona neophodni za efikasnu borbu protiv korupcije, što je ključni prioritet BiH na evropskom putu, TI BiH ističe da vlasti u BiH nisu ispunile ovaj zadatak kvalitetno. Proces je bio netransparentan, bez mogućnosti za smislenu učešće javnosti, a prijedlozi civilnog društva upućivani u toku javnih konsultacija uglavnom nisu usvajani. Vijeće ministara je prije glasanja mijenjalo suštinske odredbe reformskih zakona, i na taj način obesmisliło proces. Zbog svega navedenog građani BiH koji svakodnevno trpe posljedice rasprostranjene korupcije još uvijek nisu osjetili pozitivne efekte reformi. Evropska komisija će svoju ocjenu kvaliteta sadržaja i primjene spomenutih zakona objaviti u Paketu proširenja, odnosno izvještaja o Bosni i Hercegovini, čije se objavljivanje očekuje u oktobru ove godine.